

ب نافی
یمزانی دلفان

نسانم کرد

۱ (جلد اول)

فرهنگ مشاهیر کرمانجستان

مصطفی معزز باغچقی باغ کانلو

انتشارات:

زیلان و بیژن یورد

زمستان ۱۳۹۸ بجنورد

نام کتاب: فاسنامه گرد خراسان

گردآورنده: مصطفی معزز باغچقی باغ کانلو

انتشارات: زیلان و بیژن یورد (بجنورد)

ویراستار تاریخی: دکتر علی رحمتی گردانلو

ویراستار ادبی: دکتر حسن روشن شیخ کانلو

ویراستار ورزشی: پهلوان: علی محمدنیا بارزانلو

یونس ولیزاده سینانلو

خوشنویس: خلیل رستم بجنوردی گردانلو

تعداد صفحات: ۱۷۲ صفحه

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

طراح جلد: عبدالحسین آخرتی کیکانلو

صفحه آرا: محمد شاهین پور باغ کانلو

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۲۱۰-۳-۵

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

سرشناسه : معزز باغچقی باغ کانلو، مصطفی. ۱۳۶۶-

عنوان و نام پدیدآور : فاسنامه گرد خراسان /

گردآورنده مصطفی معزز باغچقی باغ کانلو.

مشخصات نشر : بجنورد، زیلان، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری : ۱۷۲ ص.

شابک : ۹۷۸ ۶۲۲ ۹۶۲۱۰۳-۵

وضعیت فهرست نویسی : فیا

موضوع : گردان ایران خراسان تاریخ

موضوع : Kurds -- Iran -- Khorasan -- History

موضوع : گردان -- ایران -- خراسان

موضوع : Kurds -- Iran -- Khorasan

رده بندی کنگره : DSR۷۲

رده بندی دیویی : ۹۵۵/۹۸۴

شماره کتابشناسی ملی : ۶۰۵۵۹۲۹

آدرس: بجنورد- خیابان ۳۲ متری شهدا- خیابان معراج- پلاک ۱۰ شماره پستی: ۹۱۵۱۸۷۳۶۲۷

بجنورد: کمربندی مدرس- نبش مدرس ۱۰- صافکاری بیژن یوردی (دری بنده) ۹۱۵۱۸۶۶۸۱۷

بجنورد: خیابان ۳۲ متری شهدا- نبش چهارراه استادبوم تختی- چاپ سفید

بجنورد: قلعه‌ی باغچق- مجموعه بوم گردی عمو دودی، سلمان

شیروان: خیابان سعدی- مجتمع کرمانج- خیاطی کرمانج

اسفراین: انتهای خیابان اسفراینی- بعد از میدان حافظ- کوچه نشاط- مجموعه گردشگری وارگه امیدیه

مراکز فروش:

سپاسگزاری:

دوستان و سروران گرامی، جا دارد در برابر لطف، همدلی و همیاری شما دوست‌داران فرهنگ و هنر که به هر شکل ممکن با دلگرمی دادن و حمایت خویش باعث حرکت اینجانب در مسیر پرُجوش و خروش فرهنگ این دیار پهلوان‌خیز گردیدید سر تعظیم فرود آورم و امیدوارم با قلم و نوشتار هر چند ناقص بتوانم گوشه‌ای از سپاس صمیمانه خود را خدمت شما بزرگواران تقدیم نمایم.

بر خود لازم می‌دانم از اداتید ارامی و ارجمند آقایان: ماموستا کلیم الله توحیدی کیکانلو (کانی‌مال)، علی‌رضا باغچقی باغ‌کانلو (عضو شورای شهر بهمنو)، دکتر علی رحمتی گردانلو، دکتر حسن روشن‌شان شیخ‌کانلو، دکتر دانیار جاویدی کاوانلو، دکتر محمد ضمیریان باغچقی باغ‌کانلو، رزگار سپاهی زیدانلو، محمد شاهین‌پور باغ‌کانلو، عبدالحسین آخرتی کیکانلو، حمید (عیوض محمد) باغچقی باغ‌کانلو، صادق (عیسی‌خان) باغچقی باغ‌کانلو، باقر قدرتی حمزانلو، احمد چمنی رشوانلو، محمد یزدانی چمن بید کیکانلو و ... که در گردآوری این مجموعه، بنده را یاری نموده‌اند کمال سپاسگزاری را داشته باشم.

تقدیم به:

پدر، مادر، برادران و خواهران، همسر و پسر خان‌کاوه که امیدوارم در آینده، گدازد و پندار نیک را سرلوحه زندگی‌اش قرار دهد و یکی از دوست‌داران مهربانی و فرهنگ نیاکانش باشد.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۵
پیشگفتار.....	۶
فصل اول: خوانین و امای کرد خراسان.....	۹
- فلسفه کوچ کردها به خراسان.....	۱۱
- خوانین و ایلخانان ایل زعفرانلو.....	۱۲
- خوانین و ایلخانان ایل شادلو.....	۱۳
- خوانین ایل قراچورلو.....	۱۶
- دیگر خوانین و سرداران کرمانج.....	۱۸
فصل دوم: شعرا، نویسندگان و... کرد خراسان.....	۴۳
فصل سوم: هنرمندان کرد خراسان.....	۶۹
فصل چهارم: ورزشکاران کرد خراسان.....	۹۳
فصل پنجم: شهدای شاخص کرد خراسان.....	۱۴۱
فصل ششم: داستان‌ها و حکایات کرد خراسان.....	۱۴۷
منابع.....	۱۶۹

کتابی را که در دست دارید، نتیجه سال‌ها کوشش و تلاش برادر فرهیخته‌مان آقای مصطفی معزز باغچقی، از جوانان خردمند روستای بزرگ باغچق در شمال شهر بجنورد است. تا جایی که می‌دانم جوانان و مردان غیور و شریف این روستا نسبت به روستاهای دیگر در بسیاری از موارد، حرف اول را می‌زنند. از جمله کشتی پهلوانی، کشتی کُردی، شاعری و به ویژه در عرصه موسیقی سرآمد دیگران هستند که نمونه‌های فراوانی دارد و تنها به نام استاد یحیی‌خان باغچقی برترین بلوروانان (نی‌نوازان) کشور اشاره می‌نمایم که در جشنواره نی‌نوازان ایران سال ۱۳۷۰ در تهران به عنوان برترین نی‌نواز انتخاب و در دست استاد اساتید برجسته این فن همچون استاد حسن کسایی، دکتر پورتراب و استاد تجویدی مدرک دکترای موسیقی دریافت نمود، روانش شاد باد. در فن قوشمه نوازی یا دو نی نوازی که از سازهای اصیل کُردها می‌باشد نیز جوانان هنرمند و سرپرستی چون استاد فرهاد باغچقی را می‌توان نام برد. دلاوری ایران‌دوست همچون فتح‌الله شکاک (بقر گوژ = تبر کش) که مانند نادرشاه کُرد درگزی تبر برمی‌داشت و متجاوزان غارتگر را سرکوب می‌کرد، بعنوان مثال در جنگ مانه و سمنان (زهن: ناسرالدين شاه قاجار). آقا مصطفی نیز از این دودمان بزرگ مادی است و چنانکه در جریان کار ایشان هستیم، احساسات در جستجوی نام بزرگان، فرهیختگان و قهرمانان کُرد خراسان در تمام زمینه‌ها به پژوهش می‌پردازد تا بیوگرافی آنان را در این مجموعه بگنجاند.

این کتاب در واقع دایره‌المعارف کوچکی در رابطه با شناخت نام‌آنان که خراسان می‌باشد و کتاب مرجعی خواهد بود تا آیندگان از آن بهره‌مند شوند. با وجود اینکه نخستین کار ارزنده‌ی ایشان می‌باشد امیدوارم آخرین اثرش نبوده و مانند دیگر نویسندگان جوان پا از میدان بیرون نکشد و به کار فرهنگی و هنری شایسته‌ی خود ادامه دهند.

کلیم‌الله توحیدی کیکانلو (کانی‌مال)

اوغاز ۱۳۹۸/۱۱/۱۷

پیشگفتار:

ثبت حوادث و خاطرات ماندگار در تاریخ به یادگار می‌ماند و بدون شک اگر کتاب‌ها نبودند، اکنون از گذشته‌ها هیچ‌گونه اطلاعاتی در دست نداشتیم. ارزش نوشتن و نگاشتن حوادث تاریخی و شناساندن چهره‌های علمی، فرهنگی، هنری، اجتماعی، ورزشی، ملی و موسیقی، کاری بس شایسته و بایسته است که نه تنها این گونه مطالب، قرن‌ها برای نسل‌های آینده جاودان می‌ماند بلکه کسانی که اقدام به نگارش این آثار می‌نمایند ضمن این که میراثی ارزشمند به یادگار می‌گذارند؛ خود نیز از برکات آنها، بهره‌مند می‌شوند و کاری ارزشمند را به نمایش می‌گذارند.

جوامع مختلف در طول تاریخ، حوادث تلخ و شیرین دیده‌اند و بزرگان و برجستگانی را پرورانده‌اند. در این میان، خراسان، آنگونه که از نامش پیداست دیار نامداران، بزرگان، پهلوانان و... بوده و هست. از این رو در کتاب پیش رو بر آن شدیم تا ما به عنوان فرزندان این سامان تلاش نماییم که گوشه‌ای از فرهنگ و رسوم این دیار کهن را احیا نماییم و همچنین با معرفی شخصیت‌های تاریخی، فرهنگی، هنری، علمی، ورزشی و...، چهره‌های ماندگار آن را در آینده تاریخ نشان دهیم.

کتاب حاضر با عنوان «ناسنامه کرد خراسان» شامل شش فصل است که معرفی شخصیت‌های آن بر اساس تاریخ تولد و کسوت تنظیم و در سطرهای زیر به توضیح و ترفی آن می‌پردازیم:

فصل اول به فلسفه و تاریخ حرکت کردها به خراسان می‌پردازد. این حرکت به سال ۹۱۶ قمری در عصر شاه اسماعیل صفوی اشاره می‌کند. علاوه بر آن به آن گروه از سرداران، نایب و خان‌ها و امرای مهم کرمانج می‌پردازد که در عصر صفوی، قاجار، افشار و پهلوی زندگی می‌کردند.

فصل دوم معرفی و شناسایی شاعران، نویسندگان و اهل قلم خراسان است. شاعران و نویسندگانی که رسالت پیامبرگونه دارند و با قلم زرین خود به واژه‌ها جان می‌بخشند، معنا می‌آفرینند و قلم را بر اوج می‌نشانند. اگر این بزرگواران قلم به فرسایش نمی‌دادند، امروزه تاریخ و فرهنگ مبهمی داشتیم.

فصل سوم نیز به معرفی و شناخت هنرمندان عرصه موسیقی کرمانجی پرداخته و هنرمندانی که بر مضارب دل‌ها می‌نوازند و روح انسان‌ها را با شادی و سرور می‌آمیزند، سخن گفته است. در این فصل ضمن آنکه به آیین رقص کرمانجی (سماع) و خواننده‌های مقامی و... اشاره شده، هدف اصلی آن است که این هنر ارزشمند زنده بماند.

فصل چهارم پهلوانان و قهرمانان کُرد را معرفی می‌کند. این پهلوانان و جوانمردان هم با کسب مقام‌های ملی و جهانی، ضمن آن‌که نام ایران عزیز را در ذهن و زبان مردمان و ملت‌های دیگر زنده کرده‌اند، پرچم ایران را نیز در میدان‌های مختلف به اهتزاز در آورده‌اند. آری، رقابت، راستی و رادی در میدان‌های ورزشی از دفاع در میدان‌های جنگ و جهاد کمتر نیست.

فصل پنجم به معرفی چند تن از شهدای سرافراز خراسان پرداخته است. سروقامتانی که برای حفظ حتی یک وجب از خاک وطن از جان خود گذشتند و در برابر تجاوز دشمن بعثی ایستادند، باشد که با زنده نگه‌داشتن نام و یادشان، گوشه‌ای از رشادت و دلاوری‌های این سلحشوران را پاس نهیم و گرامی بداریم.

فصل ششم مروری بر سیمای تاریخی، حماسی، داستان‌ها و حکایت‌های کرمانجی می‌باشد. این حکایات بر اساس رویدادهای واقعی بوده و در نگارش و روایت آن‌ها هیچ‌گونه دخل و تصرفی نشده است.

اینجانب گردآوری این مجموعه را فراموش نمی‌کنم، و زبانی، هنری، موسیقی و تاریخی از نام‌آوران این خطه‌ی مردخیز از ایران عزیز را از آن‌روی ضروری دیدم و دانستم که خود سال‌ها در محضر این بزرگواران حضور داشته‌ام و ضمن آن‌که از همراهی و همنشینی با ایشان بهره‌مند شده، امیدم به زندگی‌هایشان هستم. اینجانب این اثر را با همه‌ی فراز و فرودهای موجودش صمیمانه و فروتنانه به روان‌بلند بزرگمردان این دایره و ویژه‌نامداران و قهرمانان کرد خراسان تقدیم می‌کنم. امید آن‌که نام نیک و راه و روش زندگی ایشان همچنان با ما و پایدار بماند.

در پایان از خوانندگان بزرگوار خواهشمندم که نظرات ارزشمند، انتقادات و پیشنهادهای سازنده خود را به منظور اصلاح و تکمیل این اثر، در چاپ‌های بعدی از طریق راه‌های ارتباطی رسیده در میان گذارند.

با سپاس

م. طحی، معزز باغچقی باغ‌کانلو

۱۳۹۸/۱۱/۱۴

@sazebheshti

@m_shahinpour

mostefa_kavê